

Кәсіптік стандарт: «Спорт жаттықтырушы-оқытушысы»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы: «Спорт жаттықтырушы-оқытушысы» кәсіптік стандарты (бұдан әрі – кәсіптік стандарт) «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 5 - бабы 5 - тармағына сәйкес әзірленді, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және персоналды басқару саласындағы міндеттердің шешуге бағытталған, Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі саласында қолданылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат;

2) дағды – кәсіптік міндетті толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен машықты қолдану қабілеті;

3) жаттықтырушы, жаттықтырушы-оқытушы – спортшыны даярлаудың оқу-жаттығу процесін және оның спорттық нәтижелерге қол жеткізу үшін бәсекелес қызметіне басшылықты жүзеге асыратын жеке тұлға;

4) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат берілмей жүргізілетін білім беру түрі;

5) кәсіп – жеке адам жүзеге асыратын және орындалуы үшін белгілі бір біліктілікті талап ететін қызмет түрі;

6) кәсіптік біліктілік – кәсіп бойынша еңбек функцияларын орындау үшін талап етілетін құзыреттерді меңгеруді сипаттайтын кәсіптік даярлық дәрежесі;

7) кәсіптік біліктілікті тану – кандидаттың кәсіптік стандарттардың талаптарына, ал олар болмаған кезде біліктілік талаптарына сәйкестігін бағалау және ол туралы шешім қабылдау рәсімі;

8) кәсіптік стандарт – формалды және (немесе) формалды емес, және (немесе) информалды білім беру ескеріле отырып, білімге, машыққа, дағдыға, жұмыс тәжірибесіне, біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, кәсіптік қызметтің нақты бір саласындағы еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын жалпы талаптарды белгілейтін жазбаша ресми құжат;

9) Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер сыныптаушы – Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын кәсіптердің атауларын көрсететін және оларды орындалатын жұмыстардың түріне сәйкес дағды деңгейі мен оған мамандану бойынша сыныптайтын стандарттау жөніндегі құжат;

10) құзырет – еңбек функциясын құрайтын бір немесе бірнеше кәсіптік міндетті орындауға мүмкіндік беретін дағдыны қолдану қабілеті;

11) машық – кәсіптік міндет шеңберінде жекелеген бірлі-жарым іс-әрекетті физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл-оймен орындау қабілеті;

12) салалық мемлекеттік органдар (бұдан әрі – мемлекеттік органдар) – мемлекеттік басқарудың тиісті саласында (аясында) басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік органдар;

13) Ұлттық біліктілік жүйесі – біліктілікке еңбек нарығы тарапынан сұранысты және біліктілікке білім беру, оның ішінде информалды білім беру жүйесі тарапынан ұсынысты реттеу мен келісудің құқықтық және институционалдық құралдары мен тетіктерінің кешені;

14) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) БА – басшылар, мамандар және басқа да қызметкерлер лауазымдарының біліктілік анықтамасы;

2) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

3) ҰБШ – ҰБШ – Ұлттық біліктілік шеңбері

4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Спорт жаттықтырушы-оқытушысы

5. Кәсіптік стандарттың коды: R93110111

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

R Өнер, ойын-сауық және демалыс

93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет

93.1 Спорт саласындағы қызмет

93.11 Спорт имараттарын пайдалану

93.11.0 Спорт имараттарын пайдалану

R Өнер, ойын-сауық және демалыс

93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет

93.1 Спорт саласындағы қызмет

93.12 Спорт клубтарының қызметі
 93.12.0 Спорт клубтарының қызметі
 R Өнер, ойын-сауық және демалыс
 93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет
 93.1 Спорт саласындағы қызмет
 93.13 Фитнес-клубтардың қызметі
 93.13.0 Фитнес-клубтардың қызметі
 R Өнер, ойын-сауық және демалыс
 93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет
 93.1 Спорт саласындағы қызмет
 93.19 Спорт саласындағы өзге қызмет
 93.19.0 Спорт саласындағы өзге қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Тұрақты жаттығулар өткізу және спорттық жарыстарды ұйымдастыру кезінде спортшыларды даярлау мен оқытуды жүзеге асыру. Тұрақты спорттық жетілдіру және жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізу үшін перспективалы спортшыларды іріктеуді жүзеге асыру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Спорт жаттықтырушы-оқытушысы - 5 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Спорт жаттықтырушы-оқытушысы»:			
Топтың коды:	3422-1		
Қызмет атауының коды:	3422-1-010		
Кәсіптің атауы:	Спорт жаттықтырушы-оқытушысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.1		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	«Дене шынықтыру және спорт ұйымдарының басшылары, мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 29 маусымдағы № 191 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 14052 болып тіркелген).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Дене тәрбиесі және спорт	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	қажет емес		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3422-1-009 - Жаттықтырушы, бапкер 3422-1-010 - Спорт жаттықтырушы-оқытушысы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Спортшылармен жаттығу іс-шараларын ұйымдастыру және өткізу және спорттық нәтижелерге қол жеткізу үшін спортшылардың бәсекелес қызметіне басшылықты жүзеге асыру; негізгі білім беру және қосымша жалпы білім беру бағдарламалары бойынша дене шынықтыру пәні саласын оқыту; жеке тұлғаны дене шынықтыру, дене шынықтыру және спорт саласында білім, білік пен дағдыларды игеру, дене шынықтыру жетілдіру, салауатты және қауіпсіз өмір салты мәдениетін қалыптастыру, дене шынықтыру балалар мен ересектердің денсаулығы		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Дене шынықтыру және спорт сабақтарының мазмұнын жоспарлау 2. Спорттық іс-шараларын іске асыратын бағдарламалардың мақсаттарына сәйкес өткізу 3. Спорттық жарыстарға және дене шынықтыру іс-шараларына қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Дене шынықтыру және спорт сабақтарының мазмұнын жоспарлау			

	<p>Дағды 1: Дене шынықтыру және спорттық іс-әрекетті қалыптастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іске асырудың ұзақтығы мен көлемін жоспарлау: спорт түрі бойынша спорттық даярлау бағдарламалары, негізгі білім беру бағдарламасы, қосымша жалпы дамыту бағдарламасы, қосымша кәсіптік алдындағы бағдарлама. 2. Спорт түрі бойынша спорттық дайындық кезеңдерінде дайындық түрлері бойынша оқу процесінің құралдары мен әдістерін таңдауды негіздеу. 3. Оқыту, тәрбиелеу және дамыту құралдары мен әдістерін таңдауды, білім беру практикасында білім беру технологияларын таңдауды пәндік салалар мазмұнының ерекшеліктеріне, білім алушылардың жасына және білім беру қажеттіліктеріне сүйене отырып негіздеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорттық дайындықтың спорттық-сауықтыру кезеңіндегі дайындық түрлері бойынша жаттығу процесінің мазмұны мен көлемдерінің арақатынасы. 2. Спорттық медицина, медициналық бақылау негіздері және алғашқы көмек көрсету тәсілдері. 3. Спорт түрі бойынша бастапқы даярлық кезеңінде топтарда даярлықтан өтетін адамдарға қойылатын медициналық, жас және психофизикалық талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Дене шынықтыру және спортқа білім алушылардың мүмкіндіктерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спортшылар мен білім алушыларды спорттық бағдарлау және спорттық іріктеу әдістемелерін таңдау. 2. Спорт түрі бойынша спорттық даярлық бағдарламасында, жалпы білім берудің білім беру бағдарламасында, дене шынықтыру және спорт саласындағы қосымша білім берудің білім беру бағдарламасында спорттық бағдарлау және спорттық іріктеу іс-шараларын жоспарлау. 3. Спорттық даярлықты жүзеге асыратын ұйымдарда жаттығу процесі; дене шынықтыру пәні саласындағы білім беру процесі; қосымша білім беру ұйымдарында білім беру процесі шеңберінде спорттық бағдарлау және спорттық іріктеу іс-шараларын іске асыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорттық бағдарлауды ұйымдастыру: <ol style="list-style-type: none"> 1) тереңдетілген сабақтар үшін спорт түрін таңдау туралы шешім дайындау кезеңі; 2) спортшының жоғары жетістіктер спорт саласындағы мақсатты және көпжақты байланысының кезеңі. 2. Спорттық бағдардың мазмұны балаларды белгілі бір спорт түрінің ерекшеліктерімен, сондай-ақ таңдалған спорт түріндегі жаттығу процесімен таныстыру процесі ретінде. 3. Іріктеу шарттары: табиғи сұрыптау - жаттығу сабақтарында оқитындардың өздерін тастап кетуіне байланысты; оның тиімділігін арттыруға көмектесетін арнайы әдістерді қолданумен байланысты стандартталған таңдау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Спорттық іс-шараларын іске асыратын бағдарламалардың мақсаттарына сәйкес өткізу</p>		

	<p>Дағды 1: Білім беру процесінің проблемаларын және оның нәтижелілігін жақсарту резервтерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спортшылардың жас ерекшеліктері мен дайындық деңгейін ескере отырып, спорт түрі бойынша спорттық даярлық бағдарламасын іске асыру. 2. Жалпы білім берудің білім беру бағдарламасы бойынша білім алушылардың жас ерекшеліктері мен дайындық деңгейін ескере отырып дене шынықтыру мұғалімінің жұмыс бағдарламасын іске асыру. 3. Оқу процесінің проблемаларын анықтаңыз және оның тиімділігін жақсарту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушылардың жас ерекшеліктері және мемлекеттік білім беру стандарттарына сәйкес білім беру қызметін жүзеге асыратын ұйымдарда дене шынықтыру пәні саласындағы білім беру процесінің өзіндік ерекшеліктері. 2. Дене шынықтыру теориясы мен әдістемесінің, спорт теориясының, дене шынықтыру және спорт педагогикасының, жас психологиясының, дене шынықтыру және спорт психологиясының, таңдалған спорт түрінің теориясы мен әдістемесінің, спорттың базалық түрлеріне оқыту теориясы мен әдістемесінің ережелері. 3. Адам анатомиясы, қозғалыс қызметінің биомеханикасы, спорттық метрология, адам биохимиясы, спорттық Биохимия, адам физиологиясы, спорттық физиология, дене шынықтыру-спорттық іс-әрекеттің гигиеналық негіздері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 2: Жаттығу процесінің нәтижелерін есепке алу және талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Элементтерді игеру және қарапайым біртұтас қозғалыс әрекеттерін қалыптастыру үшін жалпы дамыту жаттығулары, Имитациялық жаттығулар, жаттығулар кешені негізінде білім алушылармен жаттығулар өткізу. 2. Спорттық, ашық ойын өткізу ережелерін қарапайым және қолжетімді нысанда түсіндіру, жаттығудың мәнін, жаттығуларды орындау, Спорттық құрал-саймандарды пайдалану, спорттық (жылжымалы) ойынға қатысу кезіндегі қауіпсіздік техникасы ережелерін түсіндіру. 3. Сыртқы және ішкі факторлардың қауіптілігі мен қауіптілік дәрежесін уақтылы анықтау және білім алушылар үшін қауіпсіз кеңістікті ұйымдастыру, штаттан тыс жағдайларға жедел әрекет ету және қауіпті жою немесе азайту үшін дұрыс әрекет алгоритмдерін қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорттық дайындықтың спорттық-сауықтыру кезіндегі дайындық түрлері бойынша жаттығу процесінің мазмұны мен көлемдерінің арақатынасы. 2. Жас және арнайы педагогика және психология. 3. Физиология және гигиена.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Спорттық жарыстарға және дене шынықтыру іс-шараларына қатысу</p>	<p>Дағды 1: Жаттығулар мен сабақтарды өткізу кезінде қауіпсіздік</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушылардың дене дайындығын бақылау нормативтері мен әдістемелерінің жүйесін пайдалану. 2. Спорттық жұмысты ұйымдастырудағы проблемаларды анықтау, спортшыларды даярлауды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 3. Спорттық даярлау бағдарламаларын іске асыру бойынша бастапқы есепке алу-есеп беру құжаттамасын электрондық және қағаз түрінде жүргізу.

		Білімдер: 1. Білім алушылардың дене дайындығын бақылау нормативтері мен әдістемелерінің жүйесін пайдалану. 2. Спорттық жұмысты ұйымдастырудағы проблемаларды анықтау, спортшыларды даярлауды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 3. Спорттық даярлау бағдарламаларын іске асыру бойынша бастапқы есепке алу-есеп беру құжаттама-сын электрондық және қағаз түрінде жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Топтары мен секцияларына (спорт түрі, спорт пәндері бойынша) білім алушыларды қабылдау	Машықтар: 1. Сұхбат жүргізу, бастапқы дайындық тобына түсушінің мотивациясы мен психологиялық көңіл-күйін бағалау. 2. Бастапқы даярлық тобына, оның ішінде нормативтерді тапсыру нәтижелері бойынша әдістемелік негізделген іріктеуді жүргізу. 3. Бақылау-өлшеу аспаптарын және спорттық мүкәммалды пайдалану.
		Білімдер: 1. Бастапқы дайындық кезеңіндегі дайындық түрлері бойынша оқу процесінің мазмұны мен көлемінің арақатынасы. 2. Спорт түрі бойынша бастапқы даярлық кезеңінде топтарда даярлықтан өтетін адамдарға қойылатын Медициналық, жас және психофизикалық талаптар. 3. Дене шынықтыру және спорт саласындағы заңнаманың негіздері (таңдалған спорт түрлерінің ережелері, таңдалған спорт түрлері бойынша спорттық разрядтар мен атақтар беру үшін оларды орындау нормалары, талаптары мен шарттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Парасаттылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі: 5	Кәсіптің атауы: Спорт жаттықтырушы-оқытушысы

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

10. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Туризм және спорт министрлігі

Орындаушы:

Шакенова Г.Б., +7 (707) 420 14 09, g.shakenova@tsm.gov.kz.

11. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

«Республикалық спорт колледжі» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорны

Орындаушылар:

Н. Сыдықов, +7 (712) 737 62 03, rks@mail.ru

12. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 1 , 15.11.2023 г.

13. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 15.09.2023 г.

14. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 11.09.2023 г.

15. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2023 г.

16. Болжамды қайта қарау күні: 31.12.2026 г.